

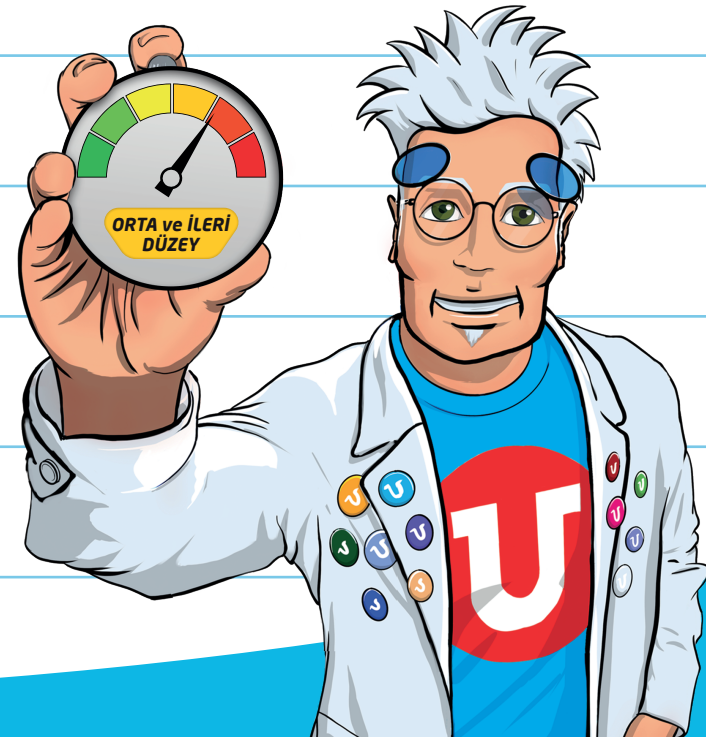

TYT Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

*Kuvay-ı Milliye'nin Oluşumundan
Erzurum Kongresi'ne Milli
Mücadeleye Hazırlık*

BEGÜM ÜNLÜ

MİLLİ MÜCADELEYE HAZIRLIK DÖNEMİ VE KONGRELER KUVAY-I MİLLİYE'NİN OLUŞUMUNDAN ERZURUM KONGRESİ'NE MİLLİ MÜCADELEYE HAZIRLIK

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmirin İşgal Edilmesi

Amiral Bristol Raporu

Yararlı ve Zararlı Cemiyetler

Kuvay-ı Milliye

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (30 EKİM 1918)

- Türk tarafını Bahriye Nazırı Rauf Bey, Anlaşma devletlerini İngiliz Amiral Calt-horpe'un temsil ettiği bu antlaşma Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda yapılmıştır.

Maddeleri:

- Boğazlar, Anlaşma devletlerine açılacak ve bu devletlerce işgal edilecek.
- Anlaşma devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri yerleri işgal edebileceklerdi. (7. madde) (İtilaflar, bu tutumları ile olası direniş hareketlerini engellemeyi, Anadolu'nun dahi işgaline ortam hazırlamayı amaçlamıştır.)
- Bütün haberleşme araçları İtilaf devletlerinin denetimine bırakılacak.

- Vilâyet-i Sitte'de (Erzurum, Harput, Van, Sivas, Diyarbakır, Bitlis) karışıklık çıktığı taktirde, itilaf devletleri bu vilayetleri işgal edebileceklerdir. (24. Madde) (Gizli Antlaşmalarla Çarlık Rusya'ya bırakılan Doğu Anadolu ve Boğazlarla ilgili durum Çarlık Rusya'nın yerine Bolşevik İhtilali ile kurulan Sovyet Rusya'nın Gizli Antlaşmaları dünyaya duyurması sonucu değişmiştir. Sovyet rejimini tehdit olarak gören batılı devletler, 24. madde ile Rusya'nın güneye yayılmasını engellemeyi amaçlamışlardır.)
- Türklerin elindeki savaş esirleri hemen serbest bırakılacak.
- Ülkenin bütün liman ve tersaneleri Anlaşma devletlerinin ihtiyaçlarına tahsis edilecek.
- Toros tünelleri ve demiryolları denetim altına alınacak.
- İç güvenliği sağlayacak Osmanlı birliklerinin dışındaki Osmanlı orduları terhis edilecek, silahlar İtilaf devletlerine teslim edilecek. Irak, Suriye, Hicaz ve Yemen'deki Osmanlı askerleri İtilaf devletlerine teslim olacak. (İtilaf devletleri bu tutumları ile, Osmanlı Devleti'ni güçsüz duruma düşürme, olası Türk direnişlerine engel olma amaçlarını gözetmişlerdir.)

! NOT

- Mondros Ateşkes Antlaşması şartlarının ağır olması ve işgallerin başlaması bir rastlantı değildir.
- İtilaf devletleri I. Dünya Savaşı sırasında yaptıkları gizli antlaşmaları tatbik safhasına koymuşlardır.
- İtilaf devletleri, yapacakları işgal alanlarını geniş tutmak için Kilikya ve Mezopotamya gibi sınırları belli olmayan ifadelerle Mondros Ateşkesi'nde yer vermişlerdir.

Mondros Mütarekesi nin Osmanlı ya Etkileri

- Mondros Mütarekesi ile Osmanlı Devleti anlaşma devletlerine kayıtsız şartsız teslim olmuş ve Osmanlı Devleti'ni fiilen sona erdiren bir antlaşma olarak uygulanmıştır.
- Anlaşma devletleri Anadolu'yu işgal etmek için 7. ve 24. maddeyi koymuşlar ve bu işgalleri kolaylaştırmak için de devletin bütün kaynaklarını ve stratejik noktalarını ele geçirmişlerdir.
- Osmanlı Devleti fiilen ortadan kalkmıştır.
- Boğazların işgali ile Anadolu ve Rumeli'nin bağıntısı kesilmiş, İstanbul tehlikeye düşmüştür.
- İşgalleri önleyemediği için 13 Ekim 1918'de kurulan ve Mondros Mütarekesi'ne imza atan Ahmet İzzet Paşa Hükümeti 8 Kasım 1918'de istifa etmiştir.

- Padişah bir süre sonra yetkisine dayanarak Mebuslar Meclisini 21 Aralık 1918'de dağıtmıştır.
- Tevfik Paşa da bir süre sonra istifa etmiş ve yerine Damat Ferit Paşa atanmıştır (4 Mart 1919).

Mondros Mütarekesi ile;

- Wilson İlkelerinde yer alan "Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerde Türklere egemenlik tanınmalıdır." kararından hareketle Türk Milleti, "bulundukları yörelerin Türklüğünü kanıtlamaya" yönelik direniş dernekleri (Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti)
- İşgallere karşı fiili direniş unsurları (Kuvayı Milliye) oluşturmuşlardır.

Örnek:

Mustafa Kemal, Mondros Mütakeresi sonrası Osmanlı ülkesinde görülen,

- I. Rum çetelerine karşı İslam İhtilali Komitesi'nin kurulması,
 - II. Subay ve sivillerin Mondros Mütakeresi hükümlerini geçiştirmesi,
 - III. Müdafaa-i Hukuk derneklerinin kurulması
- gelişmelerinden hangilerinin etkisiyle kurtuluş mücadelesini uygulamaya koyma düşüncelerine işlerlik kazandırmıştır?**

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

İZMİRİN İŞGALİ (15 MAYIS 1919)

- İngiltere, Gizli Antlaşmalarla İtalya'ya bırakılan İzmir ve çevresinin, Rum nüfus çoğunluğu iddialarına dayalı sahte belgelerle diğer İtilaf devletlerini de ikna ederek İtalya'nın Akdeniz'de güçlenmesini engellemek için İzmir'in Yunanlıların işgaline ortam hazırlamıştır.
- İzmir'de, "Türklerin Rumları katletmekte olduğu" propagandası sonucu Paris Barış Konferansı'nda İzmir'in işgal izni çıkmış ve karar Osmanlı'ya bildirilerek "herhangi bir direnişe geçilmemesi" konusunda baskıcı tutum sergilemişlerdir.

! NOT

- I.Dünya Savaşı'nda İtalya'ya bırakılan İzmir, İngiltere'nin güçlü bir İtalya'yı Akdeniz'de görmek istememesi sonucu Paris Barış Konferansı'nda Yunanistan'a bırakılmıştır.
- İtilaf devletleri arasında ilk ayrılık görülmüş ve İtalya, İngiltere karşıtı tavır sergilemiştir.

- 15 Mayıs 1919'da, İzmir'e Yunanlılar ABD, Fransa, İngiltere ve İtalyan donanmaları gözetiminde asker çıkarmışlardır. İlk iki günde iki binden fazla Türk şehit edilmiştir. Bu durum Türk milletinin tepkisine neden olmuş; İstanbul'da iki yüz bin kişinin katıldığı Sultanahmet mitingi, kırk bin kişinin katıldığı Üsküdar ve Kadıköy mitingleri ile tepkiler artmıştır.
- İzmir'in Yunanlılarca işgal ve ilhak girişimine karşı bölgesel direniş unsurları ve gönüllü birlikler olarak "Kuvayi milliye Hareketi" doğmuş, askeri disiplinden yoksun bu birlikler Mayıs 1919'dan Kasım 1920'ye kadar Yunan işgalinin ilerleyişini yavaşlatmış, Türk milletinin Kurtuluş Savaşı'na katılımını ve ulusal bilincin güçlenmesini artırmıştır.

Örnek:

“Asırlardan beri sinsi sinsi devam eden Avrupa’nın istila siyaseti her vakit Türk toprakları üzerinde en vicdansız bir şekilde tecelli etmiştir. Ay’da ve yıldızlarda zapt edilecek Müslüman ve Türk toprakları ve milletleri olduğunu haber alsa oraya istila ordusu göndermek için mutlak yol bulacak olan Avrupa’nın eline nihayet bir fırsat geçmiştir. Türk’e zalim ve günahkar diyen, milletlerin günahı için mahkeme kuranları bu günahı o kadar çirkin ve sefil bir günah ki, lekesini engin denizlerin nihayetsiz suları yıkamayacaktır.”

Sultanahmet mitinginde gündeme gelen bu bakış açısı,

- I. Türk milletinin demokratik haklarını kullandığı,
- II. işgallerin milletin tepkisini artırdığı,
- III. Batılıların Türklere yönelik öfke ve nefretlerinin sonunun gelmeyeceği

yargılarından hangilerini yansıtır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

Örnek:

İzmir'in Yunanistan tarafından işgaline,

- I. İngiltere'nin Akdeniz'de güçlü İtalya'nın varlığından rahatsızlık duyması,
- II. yanlış ve sahte belgelerle Türklerin İzmir'de Rumları katlettiği şayiasının Avrupa kamuoyunu etkilemesi,
- III. ABD'nin demografik açıdan İzmir'de Rum nüfus çoğunluğuna sahip olduğunu kabul etmesi

durumlarından hangilerinin katkısının olduğundan söz edilebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

Amiral Bristol Raporu

- İzmir'in işgalinden sonra Yunanistan'ın bu bölgedeki işgallerinin haksız olduğu anlaşılmıştır. Çünkü buralarda Türk nüfusunun çoğunluk olduğu bildirilmiştir.

Amiral Bristol

Hasan Tahsin

İZMİRİN İŞGALİNİN ETKİLERİ

- İzmir'in işgali, bütün yurttaki büyük bir heyecan uyandırmış ve mitinglerle protesto edilmiştir.
- Yunanlıların İzmir'i işgali, ulusal bilincin uyanmasını hızlandırmıştır.
- Bu işgaller üzerine Anadolu'nun birçok yerinde İtilaf devletlerine karşı protesto ve mitingler yapılmıştır.
- Direniş hareketleri başlamış ve millî boyuta ulaşmıştır.
- Kuvayi Milliye'nin kurulmasına ve silahlı direnişlerine neden olmuştur.
- 17 Mayıs 1919'da Fransa Konsolosu'nun, Fransız Hükümeti'ne "Eğer Fransa, Yunanlıların iki günde İzmir'de yaptıklarının yüzde birini yapacaklarını tahmin etseydi bu işgale asla izin vermezdi" sözleri, Yunan işgali ve ilhak girişiminin vehametini ortaya koymak açısından önemlidir.

CEMİYETLER

Türklerin kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Mondros Mütarekesi sonrası görülen İtilaf işgalleri ve İzmir'in işgali ile Anadolu'da Türk milletinin egemenlik hakları ve bağımsızlığı yok sayılmıştır.
- Türk milletinin bağımsızlığı adına millî varlığa zarar verecek düşünce ve girişimlerle bir kısım Anadolu insanı ve aydınlar millî varlığa zararlı cemiyetler kurmuşlardır.
- Özellikle manda ve himaye yanlısı olmaları, saltanat ve hilafetten yana olup ulus egemenliğini göz ardı etmeleri bu cemiyetlerin millî varlığa zararlı cemiyetler kategorisinde görülmelerinin nedenidir.

Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası	Padişahın düşüncelerini tam olarak paylaşan bu cemiyet Damat Ferit hükümetini desteklemiş ve vatanın kurtuluşunun saltanat ve halifeye bağlı kalarak mümkün olacağını benimsemiştir.
İslam Teali Cemiyeti	Şer'i kurallara, halifeye ve saltanata bağlı kalınarak, tekrar eski katı kurallara dönülürse devletin devamlılığının ve kurtuluşun sağlanacağına inanmışlardır.
İngiliz Muhipleri Cemiyeti	Kurtuluşun ancak İngiliz himayesine girilmesiyle gerçekleşeceğini ve İngiliz mandaterliğini savunmuşlardır.
Wilson İlkeleri Cemiyeti	Amerikan mandasını sağlamaya çalışmışlar ve Türklerin çoğunlukta olduğu yerlerde Türklere egemenlik hakkı tanınması gerektiğini savunmuşlardır.
Hürriyet ve İtilaf Fırkası	İttihatçı düşmanlığı ile ortaya çıkmıştır. Anadolu hareketine karşı en şiddetli tepkileri göstermiş ve millî mücadeleye karşı olan örgütleri etrafına toplayarak muhalefeti kışkırtmıştır. Mustafa Kemal ve ekibinin hilafet düşmanı, Bolşevik taraftarı olduğu ve İttihatçılığı yaygınlaştıracığı iddiası ile nüfuz kazanmaya çalışmıştır.
Kürt Teali Cemiyeti	Doğu Anadolu'da Kürt devleti kurmayı hedeflemiştir.

Örnek:

Milli varlığa zararlı faaliyet gösteren Türklerin kurduğu cemiyetler,

- I. bölgesel nitelikli olma,
- II. mandacı anlayışa yer verme,
- III. azınlıkların yıkıcı ve bölücü faaliyetleri ile İtilaf işgallerine karşı olma

özelliklerinden hangileriyle Milli varlığa yararlı olan Türklerin kurduğu cemiyetlerden ayrılır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) II ve III

Mavri Mira Cemiyeti	Batı Anadolu'yu Yunanistan'a bağlamak ve büyük Yunan idealini gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. (Megola İdea) Yunanistan'dan emir alan bu örgüt, Bizans İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmayı ve Trakya'nın Yunanistan'a bağlanmasını amaçlar.
Etnik-i Eterya Cemiyeti	Yunanlıların tarihsel cemiyeti olan bu kuruluş Mavri Mira ve Pontus Rum cemiyetleriyle işbirliği yapmış, İzmir'in Yunanistan'a katılımını amaçlamıştır.
Pontus Rum Cemiyeti	Doğu Karadeniz'de bir Rum Devleti kurmayı amaçlamıştır. (Trabzon Rum Devleti) Bu bölgedeki Türklerin bu cemiyetin faaliyetlerine karşı başlattıkları direniş Mustafa Kemal'in 9. Ordu Müfettişi görevi ile Samsun'a çıkmasına zemin hazırlamıştır.
Kardos Cemiyeti	Gizli çalışmalar yapan bir dernektir. Rumlara terörist yetiştirir. Pontus Rum cemiyetine silahlı eleman yetiştirir.
Taşnak Cemiyeti	Kafkasya'da kurulan cemiyet, Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurmayı amaçlar.
Hınçak Cemiyeti	İsviçre'de kurulmuş ve Doğu Anadolu'da Ermeni devleti kurmayı amaçlamıştır.
Alyans İsrailit Cemiyeti	Türkiye'deki Musevilerce kurulmuştur.

Milli Varlığa Yararlı Türklerin Kurduğu Cemiyetler

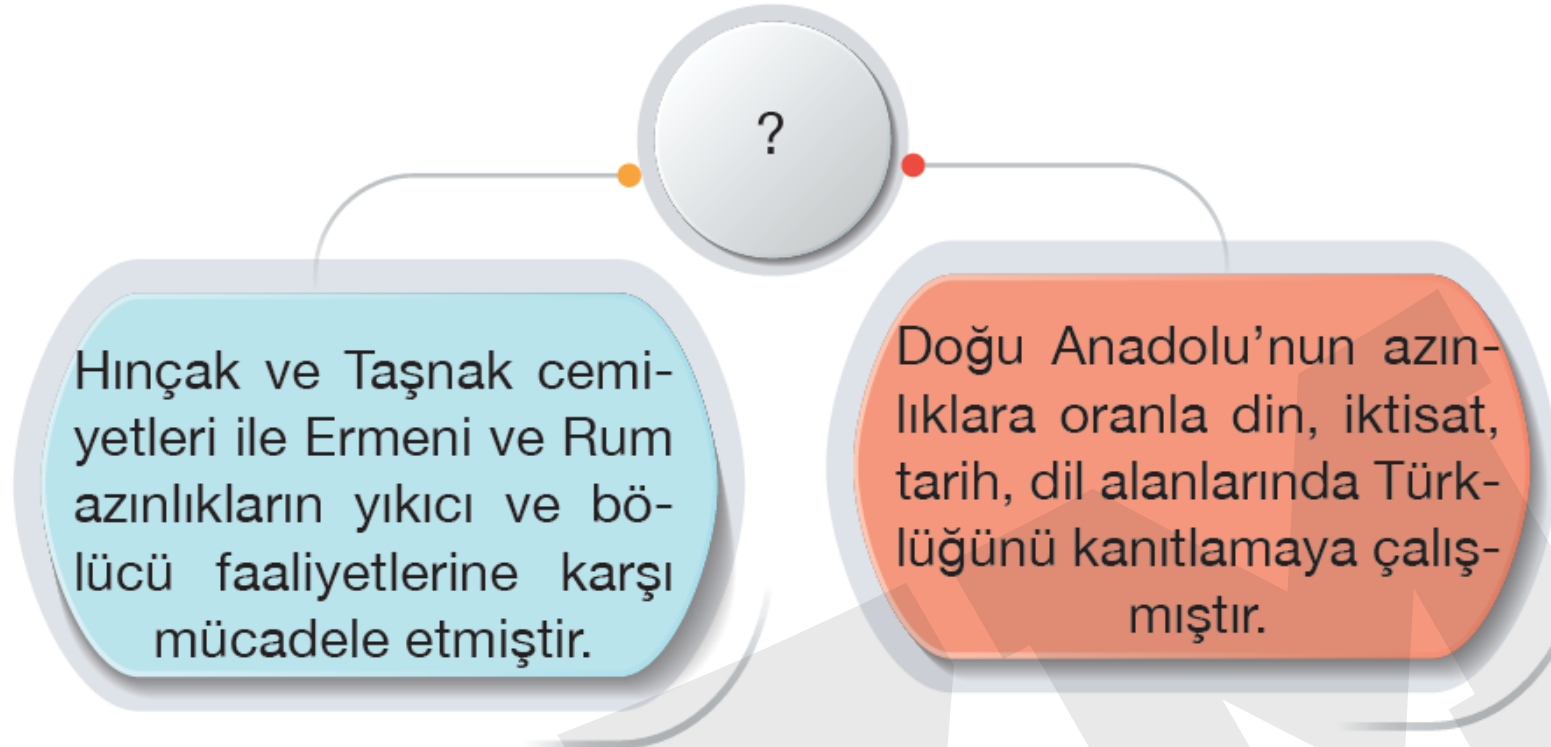
Trakya Paşaeli Cemiyeti

- Mavri Mira'nın yıkıcı faaliyetlerine karşı Edirne'de 1 Aralık 1918'de kurulan ilk direniş derneğidir.
- Yunanistan'ın Trakya'daki çalışmalarını engellemek, haklarını kanuni yollardan korumak, gerekirse bağımsız devlet kurmak düşüncesindedir.
- Doğu ve Batı Trakya'yı içine alan kısa süreli bir devlet kurmuşlardır.

Şark (Doğu) Anadolu Müdafaa- i Hukuk Cemiyeti (Ocak 1919)

- İlk şubesini İstanbul'da açan dernek ikinci şubesini Erzurum'da açmıştır.
 - Erzurum Kongresi'nin toplanmasını sağlamıştır.
 - Doğu Anadolu'daki Ermeni - Rum faaliyetlerini engellemek
 - Doğu Anadolu'nun bölünmezliğini sağlamak
 - Ermenilere toprak verilmesini önlemek amacıyla;
 - *Türklerin Doğu Anadolu'dan başka yerlere göçlerine engel olmak,
 - *Bölge halkını örgütlemek,
 - *Saldırılara karşı silahla direnmek
- gibi esaslarla çalışmalar yapmıştır.

Örnek:

Yukarıda (?) olan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Trabzon Müdafaa-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti
- B) Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
- C) Kilikyalılar Cemiyeti
- D) Redd-i İlhak Cemiyeti
- E) Sulh ve Selamet-i Osmaniye Cemiyeti

Trabzon Muhafazaa-i Hukuk-i Cemiyeti

- Rum taşkınlıklarını engellemek ve Trabzon'da Rum Devleti kurmak isteyen azınlıklara karşı bölgeyi korumak amacıyla kurulmuştur.
- Erzurum Kongresi'nde Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'yle birleşmiştir.

İzmir Müdafaa-i Hukuk-i Osmaniye Cemiyeti

- İzmir'in işgalinden bir gün önce adını Redd-İ İlhak olarak değiştirmiştir.
- Bu cemiyet üyeleri basın yoluyla silahlı mücadeleye halkı davet etmiştir.
- Batı Anadolu'nun Türklerin elinde kalması için çalışmıştır.

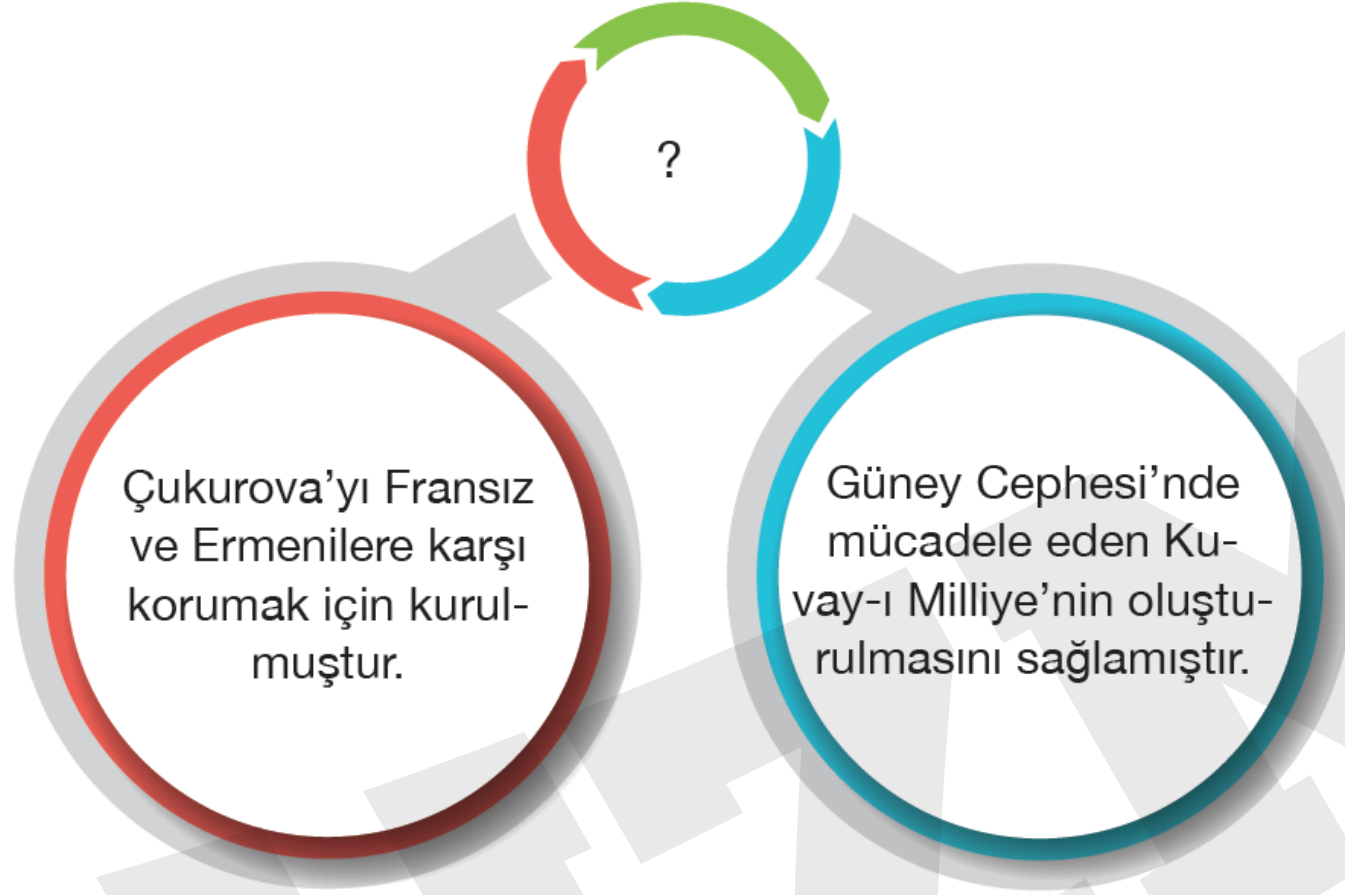
Milli Kongre Cemiyeti

- Aydınlar tarafından İstanbul'da kurulmuş ve İstanbul'da faaliyet göstermiştir.
- İstanbul'da kurulan bu cemiyetin amacı basın - yayın yoluyla Türk milletinin haklılığını dünya kamuoyuna duyurmaktır.
- İstanbul'un işgalinden sonra çalışmalarına son vermiştir.
- Anadolu'ya silah ve bilgi aktarımında Karakol Cemiyeti ile birlikte çalışmışlardır.

Kilikyalılar Cemiyeti

- Adana ve dolaylarında Fransız işgali ve Ermeni katliamlarına karşı kurulmuştur.
- Ermeni ve Fransızlara karşı verilen mücadeleyi Kuvayi milliye unsurları üstlenmiş, düzenli ordu ya da Osmanlı'dan kalan birliklerle mücadele edilmemiştir.

Örnek:

Yukarıda (?) olan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kilikyalılar Cemiyeti
- B) Redd-i İlhak Cemiyeti
- C) Trabzon Muhafazaa-i Hukuk Cemiyeti
- D) Şark Vilayetleri Cemiyeti
- E) Milli Kongre Cemiyeti

! NOT

- İşgallere karşı ilk silahlı direniş Hatay Dörtyol'da olmuştur.
- Kuvayi milliye ilk kez Batı Anadolu'da kurulmuştur.

Yararlı Cemiyetlerin Genel Özellikleri

- Kuruluş gerekçeleri basın – yayın yoluyla, protesto ve mitinglerle azınlık faaliyetlerini engellemektir.
- Bölgesel oldukları için vatanın bütünlüğünü savunamamışlardır.
- Sivas Kongresi'nde bütün cemiyetler bir çatı altında toplanmış, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile "millî mücadelenin tek elden yürütülmesi" amaçlanmıştır.
- Bu dernekler birbirinden kopuk, bağımsız hareket etmişler ve sadece bölgesel kurtuluşu amaçlamışlardır.
- Buna rağmen, bu derneklerin kurulması ulusal bilincin gelişip yayılmasını ve canlı kalmasını sağlamıştır.

Kuvayi Milliye

- Osmanlı hükümeti işgaller karşısında hiçbir şey yapamamıştı. Bunun üzerine halk silahla karşı koymaya başlayarak haklarını kendi gücüyle koruyacağını ortaya koymuştur.
- İşgallere karşı örgütlenen milis direniş güçlerine denir.

Ortaya Çıkma Nedenleri

- İzmir'in işgali
- Anadolu'nun işgal edilmesi
- Mondros'un imzalanması ve Mondros gereğince Türk ordusunun terhis edilmiş olması
- Osmanlı Hükümeti'nin Türk halkının can ve mal güvenliğini koruyamaz hale gelmesi
- Azınlıkların faaliyetlerinin engellenmemesi
- İtilaf devletlerinin Mondros hükümlerini tek taraflı olarak uygulamaları

Özellikleri

- Bölgesel nitelikli olup askeri disipline tâbi değildirler.
- İhtiyaçlarını halktan karşılamışlar ve düşman işgaline karşı gerilla şeklinde savaşmışlardır.
- Düşman ilerleyişini engellemiş, fakat durduramamışlardır.
- Düzenli ordunun kurulmasına zaman kazandırmışlardır.
- Millî bilincin oluşmasına ortam hazırlamışlardır.
- TBMM'ne karşı yapılan ayaklanmaları bastırmışlar, TBMM'nin kurulmasında ve otoritesinin yerleşmesinde etkili olmuşlardır.
- Rum ve Ermeni çetelerine zarar vermişlerdir.

Örnek:

Kuvay-ı Milliye ile ilgili olarak,

- I. bölgesel nitelikli direniş unsurları olma,
 - II. öz savunma gereksinimi sonucu ortaya çıkma,
 - III. İstanbul Hükümeti ile birlikte çalışma
- özelliklerinden hangilerinin doğruluğu savunulabilir?**

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III

MİLLİ MÜCADELEDE ÖRGÜTLENME DÖNEMİ (19 MAYIS 1919-23 NİSAN 1920)

Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı (19 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal, Mondros'un imzalandığı sırada Suriye cephesinde görevli olup mütareke sonrası İstanbul'a gelmek üzere cepheden ayrılmıştır.
- Adana'daki karargahından ayrılarak İstanbul'a gelmek için yola çıkan Mustafa Kemal, İtilafların donanmaları ile İstanbul'a girdikleri 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelmiştir.
- İstanbul Boğazı ve sarayların önünde demir atmış İtilaf donanmalarını gören Mustafa Kemal, yaverine "Geldikleri gibi giderler." sözleriyle işgallere karşı millî duruşunu açıkça göstermiştir.
- İstanbul'daki kadroyla yurdun kurtarılmasının olanaksız olduğunu anlayan Mustafa Kemal, Anadolu'ya geçme kararı almış; bu doğrultuda Şişli'deki evinde arkadaşlarıyla Kurtuluş çarelerine dair fikir alış verişini yapmıştır.

! NOT

- Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'da bulunduğu işgal günlerinde Ali Fethi Bey'le birlikte "Minber" denilen bir gazete çıkarmıştır.

IX. Ordu M¼fettiŒi olarak Mustafa Kemal;

- Bölgedeki güvenliği sağlamak
- Osmanlı askerlerinin bıraktığı silah ve cephaneyi toplamak ve korumak
- Hükümete karşı örgütlenmiş direniŒi önlemek
- Karadeniz'deki Türk askerlerinin terhisini sağlamak
- Azınlık haklarını korumak gibi görevlerle 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmıştır.
- 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkan Mustafa Kemal, 22 Mayıs 1919'da "Samsun Raporu" olarak bilinen ve bölgedeki durumla ilgili görüşlerini İstanbul'a iletmiştir. "Milletin feryat ve figanının, fevranının ve kıyamının (ayaklanması) sebebi olarak İtilaf işgallerini ve azınlıkların Türklere yönelik tedhiş hareketleri" olduğunu ifade etmiştir.

Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919)

→ Samsun'da başarılı bir örgütlenme yapamayacağı düşüncesiyle Mustafa Kemal, Havza'ya geçmiş ve buradaki halk ileri gelenleriyle görüşmeler yapmıştır.

Alınan Kararlar

- Anadolu'nun her köşesinde (özellikle İzmir'in işgaline karşı) protesto mitingleri yapılması ve işgallerin kınanması,
- Millî tehlikeye karşı milletin uyarılması ve harekete geçirilmesi amaçlı Ordu ve Kolordu Komutanlıkları ile sancak ve valiliklere telgraf çekmiştir.

Örnek:

Havza Genelgesi'nde,

- I. Mitingler düzenlenerek işgaller protesto edilecek.
- II. Hristiyan halka saldırı ve düşmanlık yapılmayacak.
- III. Osmanlı Hükümeti'ne ve büyük devletlerin temsilciliklerine telgraflar çekilecek.

kararlarından hangileri yer almıştır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

Örnek:

Mustafa Kemal'in, Havza Genelgesi'nde gündeme gelen “azınlıklara karşı taşkınlıkta bulunulmaması” çağrısını, aşağıdakilerden hangisine yönelik yaptığı savunulabilir?

- A) Ulus ve üniter devlet anlayışına geçilmek istenmesine
- B) Tanzimat ve Islahat fermanlarının tanıdığı hakların sürdürülmesine
- C) İtilaf devletlerinin azınlık hakları adı altında işgallerde bulunma girişimlerinin önlenmesine
- D) Ulusal bağımsızlığın sağlanmasına
- E) İstanbul Hükümeti'ne baskı kurulmasının önlenmesine

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

- Millî bağımsızlık ve millî egemenlik anlayışına yönelik Anadolu halkının ilk ihtilal niteliğindeki gelişmedir.
- Amasya'ya geçen Mustafa Kemal Paşa yakın arkadaşları Rauf, Refet ve Ali Fuat Beylerin imzalaması; Konya'da bulunan Ordu Müfettişi Cemal Paşa ile Erzurum'da bulunan 15. Kolordu Komutanı Kâzım Karabekir'in onaylaması ile yayımlanan Amasya Genelgesi bu yönüyle "milletin kabullenmesini" kolaylaştırıcı bir özelliğe sahiptir.
- İşgallere karşı Anadolu'da başlayan direniş hareketlerini etkinleştirmek, ulusal güçleri örgütlemek, Kurtuluş Savaşı'nın amacını, gerekçesini ve yöntemini belirlemek gibi amaçların gözetildiği bir gelişmedir.

Alınan Kararlar

a) Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.

b) İstanbul Hükümeti, görev ve sorumluluğunu yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş saymaktadır.

- Mondros Mütarekesi sonrası durum değerlendirmesi ve Anadolu'daki işgallere vurgu yapılmıştır.
- Kurtuluş Savaşı'nın gerekçesi olarak görülmelidir.

Örnek:

22 Haziran 1919'da yapılan Amasya Genelgesi'nde,

- Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- İstanbul Hükümeti, üzerine düşen görev ve sorumluluğu yerine getirememektedir. Bu da milleti yok olma noktasına getirmiştir.

kararlarının alınmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisinin olduğu savunulamaz?

- A) Mondros Mütarekesi şartlarının
- B) İtilaf işgallerinin
- C) Azınlıkların yıkıcı ve bölücü faaliyetlerinin
- D) Sevr Antlaşması şartlarının
- E) İstanbul Hükümeti'nin çaresizce izlediği teslimiyetçi tutumların

c) Milletin bağımsızlığını yine milletin azmi ve kararı kurtaracaktır.

- Kurtuluş Savaşı'nın amacı ve gerekçesi vurgulanmıştır.
- Ulusal bağımsızlıkla birlikte ulusal egemenlik vurgulanmıştır.
- Ülkedeki yönetim biçiminin, ülkedeki egemenlik anlayışının değiştirileceğinin sinyalleri verilmiştir.
- Sömürge altında iradesi yok sayılan uluslara örnek mücadele olmuştur. (Evrensel)

Örnek:

“Milletin bağımsızlığını yine milletin azmi ve kararı kurtaracaktır.”

Amasya Genelgesi’nde yer alan bu karar ile aşağıdakilerden hangisi arasında ilişki kurulamaz?

- A) İtilaf işgallerine tepki gösterilmesi
- B) Ulusal bağımsızlık ile ulusal egemenlik mücadelesinin birlikte yürütülmesi
- C) Monarşik yönetimin benimsenmemesi
- D) Geçici hükümet kurulması
- E) Ülkedeki egemenlik anlayışının değişmesinin önemsenmesi

d) Milletin durumunu, haklılığını saptamak ve halkın sesini duyurmak için her türlü etki ve denetimden uzak "Millî Kurul" oluşturulmalıdır.

→ İstanbul Hükümeti ve padişahın baskı altında olması "kararlarında bağımsız hareket edecek bir Millî Kurul'a" ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur.

e) Anadolu'nun güvenli yeri olan Sivas'ta toplanacak kongreye her beldeden "Müdafaa-i Hukuk, Reddi İlhak Cemiyetleri ve belediyelerce" seçilen üçer delegenin derhâl katılması kararı alınmıştır.

→ Halkın istekleri doğrusunda kararlar alınmasını sağlama

→ Millî mücadele yanlısı ve halkın güvenini kazanmış kişilerin katılımını sağlama

→ Birlik ve beraberliği sağlayarak ulusal istenci etkin kılma amaçlanmıştır.

f) Doğu illeri adına 10 Temmuz'da Erzurum'da toplanacak kongreye katılan delegeler, kongre bitiminden sonra Sivas'a hareket edeceklerdir.

g) Askeri ve millî örgütler hiçbir biçimde dağıtılmayacak, komuta devredilmeyecektir. İşgal eylemlerini komutanlar birliklerine haber vererek, silah, cephane ve diğer araçlar hiçbir şekilde elden çıkarılmayacaktır. (Bu maddenin gizliliği esası vurgulanmıştır.)

Örnek:

Amasya Genelgesi'nde,

- 10 Temmuz'da Erzurum'da bir kongrenin toplanması,
- Her beldeden üçer delegenin katılımıyla Sivas'ta kongre toplanması,
- Her türlü etki ve denetimde uzak bir milli kurul oluşturulması

**kararlılığının vurgulanması aşağıdakilerden hangisiyle iliş-
kilendirilemez?**

- A) Ulusal güçlerin örgütlenmesi
- B) Saltanat yanlılarının da desteğinin sağlanması
- C) Milli güçlerin etkin kılınması
- D) Demokratik esasların gözetilmesi
- E) Kararlarında bağımsız hareket edecek bir kurula gereksinim duyulması

Sonuçları

- Amasya Genelgesi'ni yayınlamakla Mustafa Kemal Paşa görev ve yetkilerini aştığından, İtilaf devletlerinin baskısıyla İstanbul'a geri çağırılmıştır. Gelmediği takdirde görevden alınacağı belirtilmiştir.
- Mustafa Kemal, 7 - 8 Temmuz 1919'da ilgililerle yaptığı telgraf iletişimi sonucu 8 Temmuz'da istifa ettiğini ifade ederek çocuk yaştan itibaren sevdiği ve içinde yer aldığı askerlik mesleğinden ayrılmış, sine-i millete dönmüştür.
- 5 Ağustos 1921'de TBMM'nin "Başkomutanlık Yasası" ile orduları sevk ve idare için yetkilerini Mustafa Kemal'e devretmesine kadar Mustafa Kemal, Millî Mücadele'yi "sivil" olarak milletin sinesine dönerek yürütmüştür.

